
Arkivkode:

Sak nr.: 2014/3673

Styresak: 23/14

Møte: 10.04.2014

Miljøfyrtårnsertifisering av Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Universitetet i Bergen har lenge hatt et mål om å være et miljøvennlig og grønt universitet. Miljøledelse ble innført allerede i 2007 (sak 18/07) i forbindelse med prosjektet Grønn Stat. Ansvaret for det ytre miljø er forankret i universitetets strategi (sak 5/11), og er et av fem HMS-mål i Handlingsplanen for helse, miljø og sikkerhet (sak 70/12).

I 2009 vedtok universitetsstyret sin første Tiltaksplan for det ytre miljø (sak 112/09) med mål om å redusere miljøbelastningen med 20 % innenfor områdene avfall, energi, innkjøp og transport. Tiltaksplan for det ytre miljø 2012-2015 (sak 85/12) opprettholdt målene fra den forrige, og i tillegg ble det bestemt at UiB skulle miljøsertifiseres.

Blant tiltakene UiB har gjennomført kan følgende nevnes:

- UiB har energimerket alle sine bygninger, gjennomført planlagte ENØK-tiltak, og er i rute til å nå målet om 20 % reduksjon av energiforbruket
- Papirforbruket er redusert, og målet om 20 % reduksjon innen 2020 er nådd
- Oljefyring er i ferd med å fases ut fra alle universitetets bygninger
- Trygg sykkelparkering for studenter og ansatte bygges ut fortløpende
- Antall parkeringsplasser er redusert med 30 %, og mange av de resterende plassene er gjort om til elbilparkering

På andre områder kreves ytterligere styrking av miljøsatsingen for å nå målene. Restavfallsmengden ved UiB bør reduseres, og det er utfordringer innenfor transport og innkjøp.

Miljøsertifiseringsordninger

UiB har foretatt en intern vurdering av miljøsertifiseringsordningene ISO 14001 og Miljøfyrtårn. Disse ordningene har litt forskjellig omfang og fokus. Enkelt forklart viser ISO 14001 kun *hvordan* man skal gå frem for å oppnå god miljøstyring, mens Miljøfyrtårn i tillegg har spesielle krav om *hva* man må gjøre for å bli mer miljøvennlige.

ISO 14001 er den internasjonalt mest anerkjente standarden for miljøstyring, med over 300 000 sertifikater internasjonalt, deriblant 820 i Norge. ISO 14001 passer for alle typer organisasjoner. Standarden sertifiserer virksomhetens miljøstyringssystem, men omfang og innhold bestemmes av virksomheten selv. Virksomheten formulerer en miljøpolitikk med tilhørende miljømål, og styrer deretter sine aktiviteter for å nå målene. Det er essensielt at miljøstyringssystemet er forankret i ledelsen. Det foretas revisjoner og samsvarsvurderinger, og det er strenge dokumentasjonskrav.

Miljøfyrtårn er Norges mest brukte sertifikat for virksomheter som ønsker å dokumentere sin miljøinnsats og vise samfunnsansvar. 4500 virksomheter i Norge er Miljøfyrtårn. Å være Miljøfyrtårn innebærer systematisk arbeid med miljøtiltak i hverdagen. Virksomhetene oppfyller krav tilpasset ulike bransjer, og gjennomfører tiltak for en mer miljøvennlig drift og godt arbeidsmiljø. Det leveres årlige miljørapporter og hvert tredje år må virksomheten resertifiseres. I utgangspunktet ble Miljøfyrtårn utviklet for små og mellomstore organisasjoner, men Stiftelsen Miljøfyrtårn relanserte sin hovedkontormodell for større virksomheter høsten 2013. Modellen innebærer at sertifiseringen forankres i et hovedkontor, hvor mesteparten av arbeidet gjøres. Underliggende enheter får en enklere sertifiseringsprosess.

ISO 14001 er et rent miljøstyringssystem, med krav om en miljøpolitikk og fokus på prosedyrer, dokumentasjon og kontinuerlig forbedring. Miljøfyrtårn baserer seg på at miljøledelse integreres i HMS-internkontrollsystemet, og at bransjekravene oppfylles. Miljøfyrtårn har også noe fokus på samfunnsansvar. ISO 14001 må være forankret direkte i toppledelsen, mens Miljøfyrtårnsertifisering ledes av en miljøgruppe med mandat gitt av ledelsen. Med Miljøfyrtårn må hele virksomheten sertifiseres, mens ISO 14001 kan innføres i deler av organisasjonen om dette er ønskelig. ISO 14001 har ingen krav til miljøprestasjon, kun til styring, og bedriften setter sitt eget ambisjonsnivå. Miljøfyrtårn har et noe enklere styringssystem, og baserer seg mer på fastsatte krav til miljøprestasjon. ISO 14001 krever at virksomheten skal ha en miljøpolitikk, mens Miljøfyrtårn ikke har dette kravet. ISO 14001 inneholder krav om dokumenterte prosedyrer og rutiner med tilhørende avgrensninger og ansvar, for å gjennomføre og opprettholde miljøstyringen. Miljøfyrtårn har færre dokumentasjonskrav, men blant annet kreves en innkjøpsveileder, avfallsinstruks, reiseretningslinjer og ENØK-sjekkliste.

Vurdering av miljøsertifisering for Universitetet i Bergen

Det blir stadig vanligere for bedrifter og andre virksomheter å innføre miljøledelsessystemer og miljøsertifisering. I mange bransjer er dette helt nødvendig for å hevde seg i konkurransen, men i utdanningssektoren har man hengt etter. De siste årene har mange universiteter internasjonalt oppnådd miljøsertifisering. I tillegg har mange offentlige virksomheter i Hordaland, som Bergen Kommune og Hordaland Fylkeskommune, samt universitetets nærmeste naboer, SIB og Uni Research, valgt å satse på Miljøfyrtårn. Både Miljøfyrtårn og ISO 14001 er systemer som er mulig å innføre ved Universitetet i Bergen. ISO 14001 er internasjonalt, og det mest avanserte miljøstyringssystemet av de to, men Miljøfyrtårn vil trolig være enklere å innføre. Særlig i fagmiljøer uten laboratorievirksomhet kan dokumentasjonskravene virke strenge. Toppleidelsen bør også være svært dedikert og stå bak en innføring av ISO 14001. Arbeidsmengden ved å innføre ISO 14001 vil være større enn ved innføring av Miljøfyrtårn. Omdømmemessig vil begge ordningene gagne UiB. Særlig blant studenter virker det å være et sterkt ønske om at UiB skal bli Miljøfyrtårn, da dette er den mest kjente ordningen i Norge. Universitetet i Bergen vil uansett videreføre sitt gamle miljøstyringssystem som inneholder elementer fra ISO 14001. UiB vil fortsatt ha en miljøpolitikk fastsatt av miljøstyringsgruppen, en sentral miljøkoordinator og miljøkontakter ved enhetene.

Det blir stadig mer vanlig å innføre både ISO 14001 og Miljøfyrtårn. UiB kan vurdere å enten innføre ISO 14001 ved utvalgte enheter, eller å innføre ISO 14001 som erstatning for miljøstyringsdelen i Miljøfyrtårn. ISO 14001 vil sannsynligvis likevel måtte innføres på sikt, for å sikre et godt miljøledelsessystem og overholde fremtidige myndighetskrav. ISO 14001-standarden er under revisjon, og vil være ferdig i 2015. For UiB vil det være mest hensiktsmessig å innføre Miljøfyrtårn nå, og deretter vurdere ISO 14001 når den nye versjonen er ferdig.

Det anbefales at UiB går inn for sertifisering som Miljøfyrtårn etter hovedkontormodellen.

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetsdirektøren ser at miljø- og klimarelaterte utfordringer er blant vår tids viktigste. Universitetsdirektøren ønsker å forankre arbeidet med det ytre miljø i toppledelsen samtidig som ansatte og studenter skal involveres. Miljøsertifisering er en naturlig følge av ønsket om å forbedre seg ytterligere.

Universitetsdirektøren gir sin tilslutning til at UiB skal sertifisere seg som Miljøfyrtårn, etter hovedkontormodellen. Miljøfyrtårn er Norges mest kjente sertifiseringsordning for virksomheter som vil dokumentere sitt miljø- og samfunnsansvar.

Universitetet i Bergen vil bli det første av de store universitetene i Norge som i sin helhet blir Miljøfyrtårn, og første universitet som sertifiseres etter hovedkontormodellen.

Universitetsdirektøren legger frem følgende forslag til

Vedtak:

Universitetsstyret slutter seg til anbefalingen om at UiB bør bli Miljøfyrtårn, og ber om at prosessen settes i gang snarest.

11.03.14 /Lars H. Aarø/Even Berge

